

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ОСОБИСТІ ТА МАЙНОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Калінюк О.О.

кандидат філологічних наук, доцент,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Дрішлюк В.І.

бакалавр, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Проблема визначення терміну або поняття в лінгвістиці носить дискусійний характер. Трансформація лінгвістичних поглядів на слово, що відображає певне поняття, відбувалося протягом багатьох років. Від поглядів Д.С.Лотте на «ідеальний» термін лінгвістика дішла до моделі «реального», терміну, визначавши такі його ознаки: точність і однозначність; дефінітивність; системність; номінативність; стилістична нейтральність. Формування сучасної англійської юридичної термінології відбувалося під впливом багатьох історичних факторів і багато понять беруть свої коріння в римському приватному праві, французькій мові, а її розуміння обумовлено

також і своєрідністю розвитку філософської та юридичної думки у Великобританії.

Сучасне цивільне та господарське законодавство оперує ідентичними поняттями в частині правового регулювання забезпечення виконання зобов'язань. Відповідно до ст. 549 ЦК України виконання зобов'язання може забезпечуватися неустойкою, порукою, гарантією, заставою, притриманням, завдатком, правом довірчої власності. Частина 2 статті 199 ГК України прямо відсилає до положень Цивільного законодавства в частині визначення способів забезпечення господарських зобов'язань.

Одночасно при визначенні правильного поняття для перекладу таких понять як порука, гарантія та застава виникає чимало труднощів, оскільки в англійській мові міститься декілька термінів, які мають схоже значення. Більш того, на перший погляд такі терміни як “guarantee”, “surety”, “warranty”, “bail”, “pledge” мають синонімічне значення і можуть бути застосовані для перекладу.

Слід однак зазначити, що з законодавчої точки зору гарантія, порука та застава мають різне правовое навантаження. Так, якщо у відносинах поруки заставодавець передає майно заставодержателю (кредитору) і той може у разі невиконання боржником своїх зобов'язань звернути стягнення на це майно, то у випадку поруки кредитор у разі прострочення боржника має право заявити вимогу до поручителя про виконання ним обов'язку боржника. У відносинах гарантії, фінансова установа зобов'язується виплатити певну суму кредитору у разі порушення боржником своїх зобов'язань.

В англо-російському повному юридичному словнику можна знайти наступний переклад слова *guarantee* – порука, поручатися, давати поруку; гарантія, *contract of guarantee* – договір поруки (Мамулян, 1993: 180).

В англо-російському словнику за ред. В.К. Мюллера *guaranty* – перекладається як гарантія; порука; *letter of guaranty* гарантійний лист; застава (Мюллер, 2016: 205). В іншому словнику за його ж редакцією, але 2009 року, наводиться термін *guarantee*, який перекладається як гарантія, порука, зобов'язання, застава (Мюллер, 2009:198).

У великому англо-російському словнику за ред. І.Р. Гальперіна 1) *guaranty* визначається як гарантія; порука; застава; 2) *pledge* віддавати у заставу; заклад; 3) *surety* впевненість; надійність; порука, гарантія, застава (Гальперин, 1972: 223, 577).

Слід зазначити, що розвиток правових норм, що забезпечують виконання договірних зобов'язань в різних країнах Європи відбувалося по-різному залежно від впливу та ступеня рецепції положень римського права.

В англосаксонській системі права можна виділити поняття поруки в широкому змісті та вузькому, де в першому мається на увазі будь-яке зобов'язання однієї особи щодо сплати боргу за іншу особу, а в другому змісті власне порука – коли особа-поручитель набуває правовий статус боржника поряд із основним боржником при укладенні договору. Слід також зазначити, що в континентальній системі права зобов'язання поруки носить додатковий характер.

На відміну від поручителя, гарант не приєднується до видачі зобов'язання, тобто не стає учасником основного зобов'язання. Відповідальність гаранта виникає у випадку настання обумовленої події, такої як невиконання боржником свого зобов'язання, банкрутство основного боржника тощо (Ласк, 1961: 535).

У банківському праві Англії забезпечувальна функція поруки має свої особливості. Оскільки в англійському праві порука, як зазначалося вище, фактично тотожна гарантії, то терміни “suretyship” (порука) і “guarantee” (гарантія) розглядаються як синоніми (Вишне夫斯基, 2000: 220). Суть першого поняття, “забезпечення”, полягає в тому, що під забезпеченням мається на увазі право кредитора на майно боржника, в силу якого кредитор має право одержати задоволення з визначеної частини або невизначеної кількості майна боржника чи третьої особи, що надавили своє майно як забезпечення по зобов'язаннях боржника. Під терміном “guarantee” (“гарантія”) розуміють право кредитора у випадку невиконання боржником зобов'язання вимагати виконання від третьої особи - гаранта. Останнє не розглядається англійським правом у якості власне забезпечення, вона розглядається як прийняття на себе третьою особою несприятливих наслідків, викликаних невиконанням зобов'язання основним боржником. У цьому - одна з відмінностей англійського права від правових континентальних систем, де обидва зазначених види правовідносин включають у поняття “забезпечення”, виділяючи при цьому особисті і майнові засоби забезпечення виконання зобов'язань (Федосеев, 2002: 97).

Термін “warranty” також застосовується до сфери цивільних правовідносин, але стосовно не гарантування виконання зобов'язання за третю особу, а у відносинах коли виробник або продавець товару гарантує його придатність або експлуатаційні якості протягом встановленого терміну.

Поняття “bail” застосовується до сфери процесуального права і означає зобов'язання або поруку певної особи щодо явки іншої особи до суду і в розумінні національного законодавства більше застосовується до кримінальних процесуальних відносин.

З огляду на викладене, представляється, що при визначенні англомовних термінів, що відповідають українському законодавству слід враховувати два визначальних моменти: 1) якщо мова йде про систему загального права (англо-американську) – то терміни гарантія, порука та застава повинні перекладатися з урахуванням специфіки цієї системи за допомогою термінів “suretyship” для відносин застави та “guarantee” для поруки та гарантії відповідно; 2) якщо мова йде про опис національної системи права (континентальної) – то слід використовувати терміни “suretyship” або “pledge” для відносин застави та або термін “guarantee” для опису відносин гарантії або поруки. У цивільних відносинах, що стосуються прав споживачів, термін гарантія може бути перекладений за допомогою терміна «warranty», а зміст особистого зобов'язання за явку підозрюваного чи підсудного до суду за його викликом може бути передано за допомогою терміну «bail».

Список літератури

Вишневикий А.А. Банковское право Англии. М., 2000. 415 с.

Гальперин И.Р. Большой англо-русский словарь под ред. И.Р. Гальперина. В 2 т. Т. 2. М., 1972. 822 с.

Ласк Г. Гражданское право США: Право торгового оборота./ Пер. с англ. М., 1961. 653 с.

Мамулян А.С. Англо-русский полный юридический словарь. М., 1993. 390 с.

Мюллер В.К. Большой современный англо-русский словарь / Под ред. В.К. Мюллера. М., 2009. 1056 с.

Мюллер В.К. Большой англо-русский словарь под ред. И.Р. Гальперина. В 2 т. Т. 1. М., 1972. 798 с.

Мюллер В.К. Самый полный англо-русский и русско-английский словарь с современной транскрипцией: около 500 000 слов / В.К. Мюллер. Москва, 2016. 800 с.

Федосеев П.М. Інститут поруки за римським цивільним правом та його рецепція в цивільному праві України. Одеса, 2002. 215 с.